

Capitulum

I

esset pro nobis paup factus est. excelsus et equis pater semetipm humiliavit. Porro super celos habitans: in terris non habebat ubi caput reclinaret. Factus es mihi christe salvator: dux viae et vite que ducit ad patrem. Passiones enim gratae sunt: fines eius regna celorum sunt. Factus es mihi dominus noster filius dei fons vite: ex quo dona tua haurire: et te sine infumatione diligens collaudare. facta est gratia tua in corde famuli tui lumen et gaudium et dulcissima super mel et suum orum meo. Facta est gratia tua in aia famulitui: quasi thesaurus tribuens mihi ineffabiles diuicias: et paupratem atque misericordiam longe a me expellens. Facta est gratia tua seruo tuo refugium et auxilium et gloriatio et protectione spiritalis: plena suavitatis et lumine.

Quo possum silere o dñe/ de illa multitudine dulcedinis et charitatis tue gratie/ que ostendum licet indignissimi et pectoris agitur? Aut quo sustinebit lingua mea/ ut non te singulis horis ac momentis dator vite glorificet? Aut quo potero inundationes gratiae tue excludere que iugiter fluunt in pectorum humilitate mea plene dulcedine et omni gratia speciali? Psallam gloriose nominis tuo domine pacem celorum/ qui mihi tribuisti bona tua celestia. Adaginifico gratiam tuam: christe redemptor meus. Cum enim te magnifico: ipse magnificor a te. Non cessabit liguria mea collaudare virtutem tuam/ non cessabit citharam a personare spiritalia cantica tua. Desiderium tuum attraxit me post te christe: gloriatio vite mee. Gratia tua dulcedine mihi praestet: ad se quendam te spes mea. Efficiat cor meum frumenta bona/ ad suscipiendum semen tuum. Irriget eum gratia uero vite efne/ demetat bonitas tua manipulum de agro pectoris mei. Post compunctionem et sanctimoniam: concurtere anima mea in requiem deliciarum paradisi. Tu ouem erantem requisisti: et inuentam tuis humeris reportasti. Et hanc indignissimam animam meam in manibus tuis attrahe: et offer benedicto et immortalis patri tuo coram cherubim et seraphim: et coram angelis sanctis: ut delicias paradisi perfruens: cum sanctis omnibus angelis dicam. Gloria patri immortali: gloria filio immortali: gloria spiritui sancto immortali: in secula seculorum. Amen.

Sancti Effrem Liber de Luctamine spiritali explicit.

Liber eiusdem de die Iudicij incipit.

Ca. I. Inducens sanctum Effrem exhortantem et obsecrantem ut nos ad terribilem illum diem iudicij preparemus: omnem sollicitudinem a nobis projicientes: ex eo quod nihil in illa hora nobis prodesse poterit nisi conuersatio sancta et bona opera que hinc detulerimus nobiscum. Terrore quoque nobis incurient propter manifestationem coram iudice omnium que hic occulta sunt: quod apta similitudine declarat.

Enite dilectis: simi fratres exhortationem meam suscipite: et semper memetote consilium mei pectoris et impiti Effre. Ecce enim iudicij dies illa magna et terribilis istat: et nos tumore elationis inflamur. nolentes in hebrei tempore intelligere ac festinare: et deum nobis propitium facere. Dies enim nostri et menses et anni tantum somnum pretererunt: et tantum umbra vegetativa: et velociter formidabilis et preclarus dominus aduerit aduenit. Vlere enim formidabilis erit dies illa universis pectoribus: quod voluntates dei pro sua salute facere noluerunt. Obsecro vos fratres charissimi: venite proficiamus a nobis omnem sollicitudinem actuum terrenorum: ne obligetur mens nostra in terrenis negotiis: quod omnia terrena praeseunt: omnia depereunt: omnia euaneantur. Nec quicquam nobis praedesce poterit in illa iudicij die nisi pueratio sancta: et bona opera que hinc detulerimus nobiscum. Future est namque ut unusquisque nostrum: et actus suos: et cogitationes ante tribunal tremendi iudicij deserat. Cotremiscit cor meum: trepidus mei resoluuntur: quotienscumque recogito quod reuelande sint cogitationes et timores atque actus nostri in die iudicij. Grandis enim timor erit fratres dilectissimi: grandis tremor et amici mei. Quis enim non timeat: aut quis est qui non tremiscat et lamentetur ac lugere atque. quod ibi omnia manifestantur: que habent occulto et tenebris gesta sunt. Intelligite fratres mei hebrei quod vobis dico: et considerate exemplum quod vobis ob vestram intelligentiam pfero. Arbores fructifere tempore suo primum intrinsecus cocepit fructum: postea vero diuino nutu extrinsecus pferunt fructum suum naturam: et fructum et folia. Sic in die illa terribili: oculis homines que cuncti in hebreo seculo quod in tempore suo occulte intrinsecus: siue bona siue mala gesserint: ibi quod fructus proprios a tribunale domini pferent. Tunc iusti

L 6

La. II

bonos & iucundos pferent fructus. Sanctissimiliter fructus suauissimos & omnibus gloriarum floribus exornatos. Martyres vero supliciorum & penarum fructus patientie gloriose. Monachis autem sciam conversationis sue. i. cotinetie. humilitatis. vigilie. orationis atque obedientie. immarcessibiles pferent fructus. Pctores vero ipsi ac pphani pferent fructus turpissimos & execrados plenos confusione. obprobrio. vilulatu. & luctu. vermu. quam mortali. & ignis inextinguibilis cum gemitu. Tremendum est dilectissimi fratrum iudicium: in quod sine testibus omnia manifesta sunt. Ibi assistunt milia milium & decies dena milia angelorum cherubin & seraphin. & ibi iustum chorus circumstat. patriarcharum prophetarum apostolorum & martyrum. & omni oino scorum.

La. II. Argues negligetiam nostram. & ostendens quod iudex ratione phac negligetia exqueret improperans nobis omnia que perculit vel fecit pronobis.

Quid ergo ne-

q uigilum dilectissimi fratrum. Eccenutus tempore excludit. dies appropinquat. in qua omnia occulta nostra a lumine arguiuntur. Si sciremus fratres quod imineat vel incubat iugis plageremus: obsecrates deum diebus & noctibus sine cessatione. ut liberaret nos a eterna confusioni & phenibus tenebris. Obstructur enim omnes os peccatoris ante tribunal glorie eius cum metu nimio tremore. Et tremiscet omnis creatura. & ipsa agmina scorum angelorum expauescent in die aduentus eius. Quid ergo tunc dicturi sumus? si in hunc propter negligenter & segniter vixerimus? Propter enim nos patienter expectat & omnes nos ad suum regnum invitat. Rationem enim exqueret a nobis. ut phac negligetia nostra & dicet nobis. Propter vos incarnatus sum. propter vos in terris palam cōuersatus sum. propter vos flagellatus sum: propter vos conspurcus sum. propter vos crucifixus sum. propter vos suspensus sum in ligno. felle cibatus sum & acero potatus sum. ut vos scitis & celestes efficiam. Regnum meum donavi vobis. paradisum meum aqua vobis. Omnes vos fratres vocauit patrem meo. vobis obtuli spiniscum. vobis misericordias omnium. Quid debui facere & non feci vobis. Tum ut saluemini humiliter voluntatem vestram solimodo quesui. Non vos coegeris. ne saluti vise causa necessitatis est occasio. Dicite mi-

La. III

hi pctores mortales atque possibles sum naturam. quod passi estis. propter me dominorem vestrum. cum ego pro vobis impassibilis passus sum. Ecce itaque preparatum est regnum & vita reges leticia in lumine sempiterno. Preparata est etiam mors pene. luctus & tenebre. Eligat unusquisque ut propria voluntate voluerit. rectam viam incedat.

La. III. Occasio dictorum conuocans nos instruens quod dominum adorare laudare & obsecrare debeamus.

Enite dilectis-

v simi fratres adoremus & preciamur eum & ploremus coram domino quod fecit nos dicentes ei. Dominator domine. hec omnia ut de sustinuisti. pro nobis nos autem pctores propter exacerbatum. & beneficium tuum sumus ingrati. Tu deus sine initio. natura incomprehensibilis. misericors & pius. complacuisti gratia tua pro passione crucis pctores saluos facere. quod non novemus. donas eis post indulgentiam delictorum etiam lumen scientiae. Quid ergo retribuet genus humanae tibi inuisibili & benignissimo domino. Nam cum impius essemus. non sumus natura sed propria voluntate. quasi prius atque amator hominum saluasti nos. Sic iterum pro negligentia nostram peccatis incidimus. tu autem semper idem & ipse es & misericors et miserator. terribilis & gloriatus conditor seculorum. patientis ab initio sustinens queritatem nostram. donas nobis tempore penitentie & remissionem pctorum ineffabiles miserationes tuas. quas ostendisti filiis hominum. Elegit enim deus non a charitate tua. a scis miseratione tamen tuis. ut per crucem tuam totum mundum saluares. Nam enim vice suis charitate misericors christe. remitti sum hostiam viuam timaculata nunquam propter te obtrullisses. Hoc ipsum gretue docet suus dominator dominus quod repleta est mens famuli tui multitudine charitatis tue. Dulcedo enim tua iugiter oblectat & confirmat me & propter exacerbatum & ad amaritudinem memoriump produco. voleo dulcedine tua iugiter perfici. Iesu virginis splendor eternus. lumine habitas inaccessible. lumine incomprehensibili. Qui illuminasti gratia tua virginis mundum. illuminata quod in me est tenebrosum oculum meum. Gloriat enim & cecit. illumina eum super miserationib[us] tuis. ut ne crassente diabolo penitus obscuratur. Assimilata est enim mens nostra infirmissima domini ligno. plantato quod spindiget firmitate & illuminatio gretue. Clerb[us] tuus dominus apuit oculos cecidi ex veteronati

Capitulum

III

missusq; ad syloen statim post restitutionem oculorū carnalū spiritales oculi ei⁷ t interior res illuminati sunt. vt te summū saluatorē et medicū sine metu aliquā deū dei q; filiū t pdicaret t crederet. Illumina etiā nō os interiores ocl̄os dñator dñe. vt te iugis diligam². tibiq; p̄freamur ex charitate magis quā necessitate. t oēs volūtates tuas pficere valeam². Nā si pcul ē nob̄ syloē q missus ē ccc². s p̄ciosus calix sanguinis tui plen² vita t lumine nob̄ in primo ē. tāto pp̄inquiero q̄to q̄ accesserit fuit purior. Hoc ḡ nob̄ restat misericors christe. vt plenī ḡrā t illuminationē scie tue. cū fide t sanctificatiōe accedam² ad calicē tuū. vt pficiat nob̄ ad remissionē pctōrū. nō ad p̄fusionē in die iudicij. qz q̄cūq; mysterijs tuis in dignus accesserit. suā aīam ipē p̄dēnat. nō se castificans. vt celestē regē atq; imortale sponsum in sui pectoris purissimū suscipiat thalamū. Nā alia nra sp̄sā ē imortalis sp̄sī. Popula aut̄ nuptiar̄ celestia sacra sunt. qz cū māducām̄ corp² ei² t sanguinem bibim². t ipē in nobis ē. t nos in eo. Attende ergo tibimet ipsi frāt̄. festina thalamū cordis tui iugis v̄tutib; exornare. vt māsionē cū bñdicio p̄ suo faciat apō te. t tūccoraz angelis t archāgelis erit tibi laus t gloria t gloriatio. t cū maḡ exultatiōe t gaudio igredier̄ in paradisum.

La. III. Ex h² q̄ de² nib² p̄ter salutēno strā q̄rit reuocās nos a negligētia t excitans ad vigilantiā t exercitiū bonorū operū atq; deidilectionē. Et hui² occasiōe excellenter v̄tute charitatis cōmendans.

Quater salutētuā o hō deus q̄ it a te? Sia ut neglexer̄ t salu² fieri noluēs. rectasq; dei vias nō ambulauer̄ nec mādata ei² custodier̄. temetipm infūcis. t a celesti thalamo tu te expellis. De² spūscūs sol² si ne pctō pp̄t te. pp̄t filio nō p̄pcit. t tu inflectui nō misereri. Exp̄ḡlscere itaq; a somno tuo parūper. O miserāde api ostū obsecra eū. proiſce abste onera pctōr̄. Ora frēquens sine cessatiōe lachrymas funde: molli ciem aīc fuge. negligentia execrare. maliciā nō ama. Una vō māsuetudinē. dilige p̄tinēti am. meditare psalmodiā. Festina ora frater donectibi dariū ē tps. Dilige dñm extora aīa tua: t sic ille dilexit te. Esto tēplū dei: t de² excelsus habitabit in te. Aīa eīm hñis deū i se: tēplū dei ē. Diuina etiā mysteria celebrant i ea. ageli t archāgeli letant ei: t frequens eā vīsi-

tare festināt. q̄r habitāte deo i aīa. angeli festi nā honorare eā v̄tpote dei tēplū effectā. Beatus vir q̄ deū extoto corde dilexerit. t mun dum istū. t oīa q̄ in eo sunt tota v̄tute odit. vt te solū sc̄m possideat. p̄ciosaz margaritā t vīte sue thesauꝝ. Si q̄s itaq; sincere diligit de um. h² p̄fisatio nō ē i tris. s surſū ē sp̄. v̄bit aīa ei² desiderat t mēs ē. v̄t dulcedine sentit. et lumē accipit. t charitatedei p̄fruit. Vt̄re em̄ dilectio dei: ḡrā t dulcedie plena ē. Et btūs q̄ gustauerit eā: nec ē exsatiat² ab ea. Nā de dulcedine charitatis dei: q̄s putas ē q̄ digne pos sit exponere? Paulus apls q̄ gustauit t repletus ē ex ea clamat t dicit. Neq; altitudo neq; p̄fundū neq; ipā vīta. neq; mōs. neq; futura neq; āgeli. neq; p̄ncipat². neq; p̄tates. neq; creatura alia porit nos separare a charitate dei q̄ē in christo iesu dño nro. Ignis em̄ imortali tālē ē charitas dei. sp̄q; opaf i aīa. Qui dilexit eā illuminationē ḡram t v̄tutē sensum ei² eleuat a tris ad celū. vt oīa q̄ frenā sunt odio habeat. t solū deū vite sue auctōrē p̄tēpleit et diligat. H̄z t scōz aīe exēplo suo nos doceant qz de ipā charitate nihilomin² sic apli gustaue rūt. Adolle vinculū ē charitas dei. t gladius vtrīq; acut². nō pōt eā īcidē. Semper em̄ tirāni scōz martyriū mēbra secabāt. t charitatem dei q̄i illis redūdabat secare nō poterāt. O molissimū charitatis dei vinculū stupor̄ t miraculū plenum qd̄ nec secare potuit nec solui. Bis acut² gladi² illō nō secuit. flagrās ignis nō soluit. Mēbra secabant. charitas nō seca bat. Cōburebant viscera: t vincula nō soluerant. Demergebant iteq; p̄fundū scōz corpora: t charitas dei non potuit aliquā mergi.

Quis putas nō āmiret de bñvinculo charitatis. Quicūq; ē p̄puro t sincero corde dilexerit talē charitatē h̄fe. pba. Nā cāut charitatē deit de² ecclie sue: vt ipā semper exornet t polleat. Hec charitas. pign² dei i nfis aīab² existit. Hec charitas colūne firmamētū ē diligētibus deū. Hec charitas vñigenitū dei filiū. ad nos de celis attraxit. Prop̄t hāc charitatē de² hō fact² ē. pp̄t hāc charitatē aīa sp̄sā christi esse cta ē. t p̄ ea ī passibilis passus ē. pp̄t hāc charitatem padisus referat² ē. prop̄t hāc charitatē ī visibilis visibil² ē. Sine hac charitate sī fuit aīa. nō placebit ī ea de². nec delectabit² sup ea. Quis putas digne pōt v̄l sufficit glorificare t collaudare deū saluatorē. q̄ nob̄ tātā grāz tribuit p̄pter suam ineffabilem bonitatem.

La. V. Exponēs p̄silū auctōris p̄sulētis

vt festinem digne p̄usari fm̄ di volūtate / sollicitoq; p̄ salute n̄a i ofonib; / ieunijs vigilijs t̄ lachrymis nos exerceam; / vt fiduciam h̄e possum; i illa fr̄ibili hora iudicii; p̄ctōres q̄ ad cōpūctionē citat; / et ea de cā mltis p̄conijs cōpunctionem extollentis.

Quarissimi fr̄es
audite bonū p̄siliū pusillanimitati mee. festinem sp̄ donec tps habem; p̄usari calte t̄ sobrie t̄ digne do. vt sp̄us sc̄us habitet i nob; t̄ xp̄i charitas replete nos t̄ volūtate ei; p̄ oia pficia i nob. Nō habeam; alia solicitudinē dilectissimi fr̄es: nisi h̄ac solūmō / q̄liſ aia n̄a iueniat i illo lumine cū oībus sc̄is. Nō colligem; nec vincia; eā frenis negocijs. nec sollicitudinib; possessionū t̄ pecuniarū. Exornem; ofonib; t̄ ieunijs vigilijs t̄ lachrymis. vt iueniat q̄tulacūq; fiducia in hora illa fr̄ibili t̄ tremēda. cū oēs aie cū timore t̄ tremore assistit; cū electi a p̄ctōrib; sepāt cū statuūt oues a dext̄i / t̄ hedi a sinistr̄i. Cre dite mihi fr̄es mei. q̄i p̄tio ē aduent̄ dñi. in q̄ reddet vnicuiq; fm̄ opa sua. Sc̄is qdē t̄ ele ctis suis requiē t̄ leticiā; p̄ctōrib; v̄o t̄ q̄ eū ex acerbaueſt / suplicia t̄ tortūta. Ut̄is h̄o q̄ i uenerit fiducia i hora illa: t̄ q̄ audierit br̄azvo cē illā. venite b̄ndicti pris mei. p̄cipite regnū q̄d vob̄ patū ē ab origine mūdi. Tūciuſti cuž se i lumine viderit i illa ienarrabili glia: inf̄ se metipos singuli obſtupescēt dicēt. Putas ip̄ se ego sū. Et quō huic glie dign̄ iuēt sū. In geli etiā accedētes cū gaudio magno ad sc̄os enarrat eis p̄isatōez eoz imaculatā / p̄tinētā vigilias. ofones. volūtariā pauprati: qd̄ solū mercati sūt. Modic' labor est iſtitutiōis n̄e fr̄es charissimi: t̄ magna ēreq̄es. Paruo tpe ē afflictio / p̄tinētē / t̄ retiributio ei;. / delicie paradiſi / t̄ exultatio / t̄ leticia i ſeclim ſclī p̄manet. Quicūq; ſibi ſci' ē qd̄ peccauerit do. t̄ p̄ negligētia ſuā t̄ volūtate peccauerit. donec tps ē ex affectu lachrymas fundat / t̄ iugis defleat. Per lachrymas t̄ remiſionē p̄ctōr̄ / t̄ leticiaz cordis iueniet. Poffideat / t̄ cōpūctionē cordis lauet p̄ ſingulas noctes lectū corporis ſui. Putat ne hētis expiētia lachrymas dilectissimi fr̄es. Putat ne illūinat ē aliq̄sv̄m ab illa gr̄a cōpūctiōis. q̄ fm̄ deū ē. Credite mihi fr̄es no ēi fr̄i dulci; ſup gr̄a lachrymas. Si q̄i ofone ſua deū p̄epiat ē / illū ſp̄ desideras. lachrymarū dulcedie ſatiat ē. / h̄mōi eleuat ē a terris. t̄ or̄ extra corp̄ i celo ē. Et qd̄ dico ex corpuſ. Lor̄ celeſti ē / n̄ iuenit p̄ufatio ei; i fr̄is

H̄mōi cū deo loq̄t; i xp̄o illūinat. i ſc̄o ſp̄ ſc̄at. Br̄ade miraculū. vt h̄o tra t̄ cinis: in ſua puriſſima ofone cū do fabulet. Ut̄is h̄o q̄bz cōpūctionē iugis fm̄ deū. Lōpūctio fr̄es. ſani nitas aie ē. illūinatio mēt; ē. Lōpūctio fr̄es. re miſſiōne delictoꝝ nob̄ p̄qrit. Lōpūctio fr̄es ſe ſumy nigenitū facit i nob̄ hitare. cū eū deſide ram; t̄ q̄rim. Volo vob̄ fr̄es enarrare potētia lachrymas. Anna p̄ lachrymas a do ſamu elē. pp̄ham accepit: ad ſblimitatē t̄ glationē aie ſue. Mulier etiā peccatric ſbita i domo ſimōis xp̄o dñi dimiſſa ſūt: q̄ lachrymis pedes ei; rigabat. t̄ crine tergebat. Br̄adixit; ē lachrymas. mltūq; p̄ualēt lachryme fm̄ deū. Fiducia dñi ſpacqrūt lachryme ſordidas cogitationes expellit: nec p̄imare eas p̄mitit aie cōpūctionē cordis h̄nti. Quid b̄titudine p̄t hac cē ſblimū; q̄i cū ſpm̄ deū aia i ofone p̄ pria p̄eplaf. Nā cū eū deſiderat eiq; ſp̄ famulat. theſaur⁹ idificies ē cōpūctio cordis. Bay dio ieffabili exultat aia: q̄bz cōpūctionē cordis. Lōpūctionē v̄o dico n̄ v̄ni diei: ſq̄ dieb; t̄ noctib; puritate aie tāq; ſons exuberat / et abūdat. ſos em̄ puriſſim⁹ ē cōpūctio cordis irrigā ſp̄ plātaria fructifera aie. Plātaria ſt fructifera dico v̄tutes aie. gr̄am p̄nie. et opa bona q̄ assidue lachrymis irrigat: / fructū aſferūt bonū t̄ v̄tile. Sp̄g ſce plātaria ſue irri genf a te. p̄ b̄ndictionē gr̄a dñi. Ob cū ſuit ſactū crescēt q̄tide: / fructū dabūt in tpe ſuo.

La. VI. Inducēs auctoꝝ ē negligētia / miſeria ſuā ſitētē: aliosq; ne ſpm̄ imitēt aitēt: t̄ v̄t dñm p̄ ſe or̄t de p̄catē: atq; cū gr̄arūactio n̄ librum bunc concludētēm.

Dērgo imitator
n̄ mei existas p̄ctōr̄ / t̄ deſidiosi: ſp̄ dicitis t̄ nūq; ſaciēt. Mollitia emplētū ſit negligētia coopt̄. n̄ h̄is cordis cōpūctio nē. nec puriſſimā ofone. Agſco aut̄ ſpm̄ ſp̄ p̄ctōr̄ / ſp̄ timētē futurū iudiciū. nullā excuſationē p̄ negligētia h̄ntē. Obſecro vos fr̄es cariſſimi. q̄ deū timet. / t̄ ſp̄ q̄ illi placita ſit faciliſt. vt oreſt p̄ me exiguo / t̄ puſillo. vt iueniam ſuam i die illa fr̄ibili. q̄i veniet dñs reddere vnicuiq; fz opa ei. ſila miſc̄di do n̄o. / t̄ imortali. q̄ os n̄rm apuit p̄graz ad meditādū xba iudicii ei. / t̄ dilectiōis atq; cōpūctiōis q̄ ſunt edificia aie. ſirmam̄tū cordis. mēt; illūinatio. vt ois aia q̄ h̄ meditat̄ thaf ad vitā eīnā. amē

Sancti ac deuoti viri. Effrem diaconi. Liber de die Iudicii ſeliciter explicit.